

KŘÍŽOVÁ, Ivana. *Goethe v psychoanalytické literatuře*. PedF UK, katedra psychologie, 2014. -81 s. Rigorózní práce.

Posudek vedoucího

Předložená rigorózní práce je přepracováním práce diplomové, již jsem vedl. Soustředím se na posun, který představuje práce rigorózní.

V diplomové práci studentka podle mě dlouho a zbytečně uvažovala o tom, zda platí, že Goethe a jeho sestra měli oidipický komplex vůči svým rodičům a ten nahradili určitým sublimovaným, „oidipicky“ utvářeným vztahem k sobě navzájem (s rolemi otce a dcery, případně syna a matky), nebo zda k sobě měli incestní přitažlivost jaksi samu o sobě, kterou samozřejmě také sublimovali, a to opět za pomoci zmíněných rolí. To ale není problém, nad nímž by hlavní autor, z něhož studentka vychází, psychoanalytik Eissler, uvažoval, a neuvažují nad ním ani historické zdroje.

Tyto podle mě zbytečné úvahy (výsledek je stejný a ten byl konstatován Eisslerem: byla zde silná incestní přitažlivost bratra a sestry, která byla sublimována tím, že Johann učinil ze sestry i svůj vnitřní objekt, takže reálný objekt ztratil určitou libidinózní sílu) jsou zde sice zopakovány, ale hlavní centrum přemýšlení se velmi správně přenáší do úvah o milostné volbě narcistní vs. opěrné (příčemž ta narcistní je v zásadě identifikační) a o identifikaci. Je škoda, že autorka necituje víc Freuda samého ze „K zavedení narcismu“ a z „Já a Ono“, kde jsou tyto pojmy probrány a z nichž musel vycházet i Eissler (např. ve své poznámce o sublimaci erotického, objektního obsazení pomocí identifikace). Připojuji, že jde o nesmírně těžké pojmy a ne vždy jasně u Freuda samého.

Podle mě je autorčin nový závěr, že Johann musel k sestře zažívat vedle narcistní volby i volbu opěrnou (tj. non-identifikační, smyslovou, jestli lze takto Freudův pojem „opěrnosti“ chápat) správný a souhlasím s ním. Šlo ho opřít, aspoň ve formě otázky, i o další Eisslerovy hypotézy o Goethově prožívání sexuality (před italskou cestou), která nebyla jen sublimovaná, ale i smyslová, ovšem nedošla adekvátního genitálního výrazu (Eissler si např. myslí, že Goethe zažíval s paní von Stein ejakulaci při líbání, zatímco z Itálie psal vévodovi kulantně o kopulačních pohybech).

Velmi mě zaujala možnost (Eisslera už bohužel nemám k dispozici, abych zjistil, zda to tak opravdu myslel), že by „identifikace“ jako pojem mohla být vyjádřena v termínech „role“: ta má podobný sublimující, desexualizující účinek, a jestliže jsme něčí „otec“, pak se tím vlastně zprostředkovaně identifikujeme s někým, koho identifikujeme jako (zde) „dceru“.

Velmi pozitivní dojem z textu trochu kazí značné množství překlepů a zejména nesmyslné překlady textů z němčiny, francouzštiny a angličtiny, které jako by byly dělány automatem „překladač Google“ bez další korekce. Pro svou další kariéru (je doktorandkou) by měla studentka lépe zvládnout povinnou angličtinu a věnovat více pozornosti a péče i podobě svých textů v češtině.

Práci navrhuji uznat jako rigorózní.

V Praze, 18. 1. 2015

doc. PhDr. Miloš Kučera, CSc.